

Modernizační teorie

Hans-Ulrich Wehler: *Modernisierungstheorien und Geschichte*.
In: H.-U. Wehler: *Die Gegenwart und Geschichte. Essays*.
München 1995, s. 13-59.

Max Weber (1864-1920)

německý sociolog a historik

profesor na univerzitách ve Freiburgu,
Heidelbergu

1905 „*Protestantská etika a duch
kapitalismu*“

Posmrtně vydáno hl. dílo

„*Wirtschaft und Gesellschaft. Grundrisse
der verstehenden Soziologie*“

ideální typy – teoretické racionální
konstrukce (modely)

Znaky moderní průmyslové společnosti oproti společnosti tradiční

1. individualizace
2. diferenciacce a specializace
3. abstraktnění
4. ztechnizování práce i života

Deskriptivní dichotomie

	tradiční společnost	moderní společnost
alfabetismus	<i>nepatrný</i>	vysoký
povolání	<i>jednoduchá, stabilní</i>	diferencovaná, měnící se
sociální hnutí	<i>stabilní</i>	mobilní
diferenciace příjmů	<i>nízká, velké rozdíly</i>	vysoká, tendence vyrovnávání
rodina	<i>dominance velkých primárních skupin</i>	malá rodina, konkurující vliv skupin
funkce	<i>nejasně</i>	specifické
vláda	<i>lokální, personální</i>	centralistická, anonymní
komunikace	<i>osobní</i>	média
konflikty	<i>otevřené</i>	institucionalizované, ohrazené
sociální kontrola	<i>přímá, personální</i>	nepřímá, byrokratická
délka života	<i>nízká</i>	vysoká
mobilita	<i>nízká</i>	vysoká
normy	<i>konzistentní</i>	nestálé
organizační stupeň	<i>nízký, neformální</i>	vysoký, formální

politická participace	<i>nízká</i>	vysoká
rekrutace pozic	<i>uzavřená, připsaná</i>	otevřena, nabytá
produktivita	<i>nízká</i>	vysoká
právo	<i>náboženské, osobní</i>	abstraktní, formální smlouvy
náboženství	<i>dogmatické, podpora státu</i>	sekularizované, odluka státu a církve
role	<i>všeobecné</i>	specializované
osídlení	<i>venkovské</i>	městské
sociální struktura	<i>homogenní, stabilní lokální skupiny</i>	městská, heterogenní, vysoká mobilita
stratifikace	<i>stavy</i>	egalitářské rozvrstvení spočívající na dělbě profesní pozici
technika	<i>zaostalá</i>	rozvinutá
jednání	<i>vnitřní řízení</i>	vnější regulace
hodnoty	<i>partikulární</i>	univerzální
hospodářství	<i>agrární</i>	průmyslové či průmyslově agrární

Subsystémy modernizace

- hospodářský růst, resp. generalizace trhu a nová organizace výroby
- strukturální diferenciaci a sociální prostupnost
- proměna hodnot a přechod od partikulárních k univerzálním zájmům
- prostorová a sociální mobilizace
- participace na moci
- institucionalizace konfliktů